

۱۲۴۹

سیستم پیشنهاد دهنده وب با استفاده از وب معنایی، اتوماتای یادگیر توزیع شده و پارسیشن‌بندی گراف

شهرزاد معتمدی مهر^۱، مجید تاران^۲، علی برادران هاشمی^۳، محمدرضا میبدی^۴

چکیده

هدف سیستم‌های پیشنهاد دهنده وب هدایت کاربران به سمت صفحاتی است که به بهترین وجه نیازها و علایق آنها را برآورده سازد. در این مقاله یک الگوریتم جدید مبتنی بر وب معنایی، اتوماتای یادگیر توزیع شده و پارسیشن‌بندی گراف پیشنهاد می‌گردد. در الگوریتم پیشنهادی یک اتوماتای یادگیر توزیع شده بر اساس داده‌های استفاده کاربران از وب، گراف پیوند بین صفحات و وب معنایی موجود در URL، شباهت صفحات یک سایت با یکدیگر را مشخص می‌کند. سپس یک الگوریتم PageRank بر اساس این اتوماتای یادگیر توزیع شده امتیاز صفحات را محاسبه می‌کند. الگوریتم پیشنهادی با ایجاد یک مدل مارکوف بر اساس اطلاعات فوق صفحات جدیدی را برای ادامه حرکت هر کاربر در سایت به وی پیشنهاد می‌دهد. نتایج آزمایشات انجام شده نشان می‌دهد که الگوریتم پیشنهادی در مقایسه با روش‌های گزارش شده مبتنی بر قوانین انجمنی و اتوماتای یادگیر توزیع شده از دقت بیشتری برخودار است.

کلمات کلیدی

اتوماتای یادگیر، وب معنایی، داده کاوی استفاده از وب، سیستم‌های پیشنهاد دهنده

کنفرانس داده کاوی ایران

^۱ دانشکده فنی و مهندسی، دانشگاه خوارزمی، تهران، ایران، motamedi@khu.ac.ir

^۲ شرکت خدمات انفورماتیک، تهران، ایران، m_taran@isc.iranet.net

^۳ دانشکده مهندسی کامپیوتر و فناوری اطلاعات، دانشگاه صنعتی امیرکبیر، تهران، ایران، a_hashemi@aut.ac.ir

^۴ دانشکده مهندسی کامپیوتر و فناوری اطلاعات، دانشگاه صنعتی امیرکبیر، تهران، ایران، mmeybodi@aut.ac.ir

Web Recommendation using Semantic Web and Distributed Learning Automata and Graph Partitioning

Shahrzad Motamedeh Mehr; Majid Taran; Ali B. Hashemi; M.R. Meybodi

ABSTRACT

Recommendation systems aim at directing users toward the resources that best meet their needs and interests. One of the challenging tasks in improving web recommendation algorithms is the simultaneous use of users's activity log and hyperlink graph of the web site. In this paper, we propose a new recommendation algorithm based on semantic web and web usage data and hyperlink graph of a web site. In the proposed algorithm, a distributed learning automata learns similarity between web pages of a web site using web usage data and hyperlink graph of the web site and semantic web in URL address. Then, a usage based page rank for all pages of the web site is calculated using the probabilities of actions in the distributed learning automata. The proposed algorithm uses these information to build a Markov model which will be used to recommend new web pages for a user. Experiments show that the proposed method outperforms Association Rule Mining algorithm and the only learning automata based method reported in the literature in terms of precision and coverage.

KEYWORDS

Learning Automata, Semantic Web, Web Usage Mining, Recommendations systems

کنفرانس داده کاوی ایران

وب، محیطی وسیع، متنوع و پویا است که کاربران متعدد اسناد خود را در آن منتشر می‌کنند. وب طی یک فرآیند آشفته و غیر متتمرکز رشد می‌کند و این روند منجر به تولید حجم وسیعی از مستندات متصل به یکدیگر گشته است که از هیچ گونه سازماندهی منطقی برخوردار نیستند. با توجه به حجم وسیع اطلاعات در وب، مدیریت آن با ابزارهای سنتی تقریباً غیر ممکن است و ابزارها و روش‌هایی نو برای مدیریت آن مورد نیاز است.

برای حل این مشکل، شخصی کردن وب به یک پدیده محبوب به منظور سفارشی کردن محیط‌های وب تبدیل شده است. هدف از سیستم‌های شخصی‌ساز فراهم‌کردن نیازهای کاربران، بدون اینکه به طور صریح آن‌ها را بیان کنند یا نشان بدهند، می‌باشد^[۴]. شخصی‌سازی وب مجموعه‌ای از عملیات است که تجربه‌ء وب را برای یک کاربر خاص یا مجموعه‌ای از کاربران سازمان دهی می‌کند^[۱۲].

در [۱۲] از روش مبتنی بر قوانین انجمنی (AR)^۱ که با استفاده از کاوش آیتم‌های تکراری به دسته بندی صفحات می‌پردازد، استفاده شده است. الگوریتم ارائه شده در [۹] مبتنی بر آنالیز لینک‌ها می‌باشد که صفحات وب و کاربران سایت را به صورت گره و ابرپیوند مدل می‌کند و از الگوریتم HITS^۲ برای ارزیابی اهمیت آنها در گراف استفاده می‌کند و هدف آن اندازه گیری تخصص کاربران و اهمیت صفحات وب است. در [۶] دو متد مجزای رتبه بندی بر اساس آنالیز لینک‌ها ارائه داده شده است. Mobasher از درجه اتصالات بین صفحات سایت به عنوان فاکتوری تعیین کننده برای پیشنهاد بر اساس کاوش آیتم‌های تکرار شونده یا کشف الگوهای ترتیبی استفاده می‌کند^[۱۲]. اتوماتای یادگیر توزیع شده قبلًا برای رتبه بندی صفحات وب [۷][۳][۵] و تعیین شباهت اسناد وب بکاربرده شده است. الگوریتم پیشنهادی نیز یک روش مبتنی بر اتوماتای یادگیر توزیعی است. نتایج بررسی ها نشان می‌دهد که الگوریتم پیشنهادی در مقایسه با سایر روش‌ها کارایی بالا تری دارد.

در [۱] برای محاسبه شباهت بین صفحات وب از اتوماتای یادگیر توزیع شده استفاده شده است که شباهت بین صفحات را با استفاده از فعل و انفعال کاربر و رابطه تراگذری تعیین می‌کند. در [۲] اتوماتای یادگیر توزیع شده شباهت بین صفحات وب را با استفاده از اطلاعات پیمایش کاربران قبلی و پیوند گراف وب سایت تعیین می‌کند که نسبت به روش ارائه شده در [۱] از کارایی بالاتری برخوردار است در این روش با افزایش تعداد صفحات، مقدار دقت کم نمی‌شود. برای بالا بردن کارایی الگوریتم با تعداد صفحات زیاد از پارتبیشن بندی گراف با استفاده از الگوریتم‌های چند سطحی (Multilevel) استفاده شده است. در این روش به منظور کاهش اثر اطلاعات ناصحیح، کاربری که از پارتبیشن خود خارج شود مسیر اشتباہی طی کرده و میزان شباهت محاسبه شده برای صفحات مسیر خارج از محدوده، با توجه به رابطه‌ای مشخص کاهش می‌یابد. جریمه دیگری که در روش پیشنهادی برای کاربر در نظر گرفته شده وجود دور در مسیر پیمایشی کاربر می‌باشد. در این مقاله با استفاده از الگوریتم ارائه شده در [۲] و وب معنایی موجود در URL شباهت صفحات وب تعیین می‌گردد. در روش پیشنهادی از Wikipedia برای یافتن ارتباطات و تشکیل گراف معنایی استفاده می‌گردد. در این روش در صورتی که حرکت کاربر منطبق با لینک موجود در گراف حاصل باشد پاداش تعلق می‌گیرد.

روش پیشنهادی با ترکیب داده‌های استفاده کاربران و داده‌های ساختاری صفحات وب الگوریتمی ترکیبی مبتنی بر اتوماتای یادگیر توزیع شده، پارتبیشن بندی گراف و وب معنایی موجود در URL و الگوریتم PageRank به منظور رتبه بندی و پیشنهاد صفحات ارائه شده است. در روش پیشنهادی کاربر با صرف کمترین زمان به نتایج مطلوب خود دست می‌یابد. ویژگی دیگر روش پیشنهادی آن است که پیمایشگر طراحی شده یک پیمایشگر یادگیر است که می‌تواند از دانش یاد گرفته شده در پیمایش‌های متفاوت استفاده کند.

در ادامه ابتدا در بخش ۲ اتوماتای یادگیر و اتوماتای یادگیر توزیع شده به اختصار معرفی می‌شوند. در بخش ۳ وب معنایی و در بخش ۴ الگوریتم PageRank ارائه می‌گردد. در بخش ۵ الگوریتم پیشنهادی و در بخش ۶ مدل استفاده شده برای شبیه‌سازی و نتایج شبیه‌سازی ارائه و بررسی می‌گردد. بخش ۷ نتیجه گیری می‌باشد.

۲. اتوماتای یادگیر

اتوماتای یادگیر یک مدل انتزاعی است که اقدام از مجموعه متناهی اقدام‌های خود را انتخاب کرده و بر محیط اعمال می‌کند. محیط اقدام انتخاب شده توسط اتوماتای یادگیر را ارزیابی کرده و نتیجه ارزیابی خود را توسط یک سیگنال تقویتی به اتوماتای یادگیر اطلاع می‌دهد. سپس اتوماتای یادگیر با اطلاع از اقدام انتخاب شده و سیگنال تقویتی، وضعیت داخلی خود را بروز کرده و اقدام بعدی خود را انتخاب می‌کند. شکل ۱ نحوه ارتباط بین اتوماتای یادگیر و محیط را نشان می‌دهد.

شکل ۱. ارتباط اتوماتای یادگیر با محیط

محیط را می‌توان توسط سه‌تایی $E = \{\alpha, \beta, c\}$ نشان داد که در آن $\alpha = \{\alpha_1, \alpha_2, \dots, \alpha_r\}$ مجموعه ورودیها، $c = \{c_1, c_2, \dots, c_r\}$ مجموعه احتمالات جریمه می‌باشد. هرگاه β مجموعه دو عضوی باشد، محیط از نوع P می‌باشد. در چنین محیطی $\beta_1 = 1$ به عنوان جریمه و $\beta_2 = 0$ به عنوان پاداش در نظر گرفته می‌شود. در محیط از نوع Q ، مجموعه β دارای تعداد متناهی عضو می‌باشد و در محیط از نوع K تعداد اعضا مجموعه β نامتناهی است. c_i نشان دهنده احتمال نامطلوب بودن سیگنال تقویتی محیط در پاسخ به اقدام α_i می‌باشد. در یک محیط ایستا^۳ مقادیر c_i ها ثابت هستند، حال آنکه در یک محیط غیر ایستا^۴ این مقادیر در طی زمان تغییر می‌کنند. بر اساس اینکه تابع بروز رسانی وضعیت اتوماتای یادگیر (که با اطلاع از اقدام انتخاب شده و سیگنال تقویتی β ، وضعیت بعدی اتوماتای یادگیر را محاسبه می‌کند) ثابت یا متغیر باشد، اتوماتای یادگیر به دو دسته اتوماتای یادگیر با ساختار ثابت و اتوماتای یادگیر با ساختار متغیر تقسیم می‌گردد. در این مقاله از اتوماتای یادگیر با ساختار متغیر استفاده شده است که در ادامه معرفی می‌شود.

اتوماتای یادگیر با ساختار متغیر توسط چهارتایی (α, β, p, T) نشان داده می‌شود که در آن $\alpha = \{\alpha_1, \alpha_2, \dots, \alpha_r\}$ مجموعه اقدام‌های اتوماتای یادگیر، $\beta = \{\beta_1, \beta_2, \dots, \beta_r\}$ مجموعه ورودیهای اتوماتای یادگیر، $p = \{p_1, p_2, \dots, p_r\}$ بردار احتمال انتخاب هر یک از اقدام‌ها و $T = [T[\alpha(n), \beta(n), p(n+1)] = T[\alpha(n), \beta(n), p(n)]$ الگوریتم یادگیری اتوماتای یادگیر می‌باشد. الگوریتم‌های یادگیری متنوعی برای اتوماتای یادگیر را ارائه شده است که در ادامه یک الگوریتم یادگیری خطی برای اتوماتای یادگیر بیان می‌گردد. فرض کنید اتوماتای یادگیر در مرحله n اقدام α خود را انتخاب نموده و محیط ارزیابی خود را توسط سیگنال تقویتی $\beta(n)$ به اتوماتای یادگیر اعلام کند.

اتوماتای یادگیری که در بالا معرفی شد، دارای تعداد اقدام‌های ثابتی می‌باشد. در بعضی از کاربردها به اتوماتای یادگیر با تعداد اقدام متغیر^۵ نیاز می‌باشد. یک اتوماتای یادگیر با تعداد اقدام متغیر، در لحظه n ، اقدام خود را از یک زیر مجموعه غیر تهی از اقدام‌ها بنام مجموعه اقدام‌های فعال $V(n)$ انتخاب می‌کند. انتخاب مجموعه اقدام‌های فعال اتوماتای یادگیر $V(n)$ توسط یک عامل خارجی و بصورت تصادفی انجام می‌شود. نحوه فعالیت این اتوماتای یادگیر بصورت زیر است.

اتوماتای یادگیر برای انتخاب یک اقدام در زمان n ابتدا مجموع احتمال اقدام‌های فعال خود ($K(n)$) را محاسبه و بردار $\hat{p}(n)$ را مطابق رابطه (۱) ایجاد می‌کند. آنگاه اتوماتای یادگیر یک اقدام از مجموعه اقدام‌های فعال خود را بصورت تصادفی و بر اساس بردار احتمال $\hat{p}(n)$ انتخاب کرده و بر محیط اعمال می‌کند. در یک اتوماتای یادگیر با الگوریتم یادگیری خطی، اگر اقدام انتخاب شده α_i باشد، اتوماتای یادگیر پس از دریافت پاسخ محیط، بردار احتمال $\hat{p}(n)$ اقدام‌های خود در صورت دریافت پاسخ مطلوب بر اساس رابطه (۲) و در صورت دریافت پاسخ نامطلوب طبق رابطه (۳) بروز می‌کند. سپس اتوماتای یادگیر بردار احتمال اقدام‌های خود $p(n)$ را با استفاده از بردار $\hat{p}(n+1)$ و طبق رابطه (۴) بروز می‌کند. [۸]

$$K(n) = \sum_{\alpha_i \in V(n)} p_i(n) \quad (1)$$

$$\hat{p}_i(n) = \text{prob}[\alpha(n) = \alpha_i \mid \alpha_i \in V(n)] = \frac{p_i(n)}{K(n)}$$

$V(n)$ is the set of enabled actions

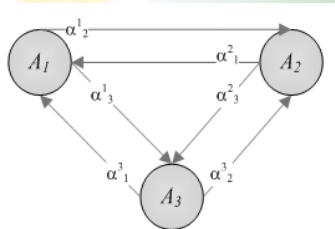
$$\begin{aligned} \hat{p}_i(n+1) &= \hat{p}_i(n) + a \cdot (1 - \hat{p}_i(n)) \\ \hat{p}_j(n+1) &= \hat{p}_j(n) - a \cdot \hat{p}_i(n) \quad \forall j \neq i \end{aligned} \quad (2)$$

$$\begin{aligned}\hat{p}_i(n+1) &= (1-b)\hat{p}_i(n) \\ \hat{p}_j(n+1) &= \frac{b}{\hat{r}-1} + (1-b)\hat{p}_j(n) \quad \forall j \neq i\end{aligned}\quad (3)$$

$$\begin{aligned}p_i(n+1) &= \hat{p}_i(n+1).K(n) \quad \text{for all } i, \alpha_i \in V(n) \\ p_j(n+1) &= p_j(n) \quad \text{for all } j, \alpha_j \notin V(n)\end{aligned}\quad (4)$$

۱.۲. اتوماتای یادگیر توزیع شده

اتوماتای یادگیر توزیع شده شبکه‌ای از چند اتوماتای یادگیر است که برای حل یک مساله مشخص با یکدیگر همکاری می‌کنند. یک اتوماتای یادگیر توزیع شده را می‌توان با یک گراف جهتدار مدل کرد. بصورتی که مجموعه گره‌های آنرا مجموعه اتوماتای یادگیر و یالهای خروجی هر گره مجموعه اقدامهای متناظر با اتوماتای یادگیر متناظر با آن گره است. هنگامی که اتوماتا یکی از اقدامهای خود را انتخاب می‌کند، اتوماتایی که در دیگر انتهای یال متناظر با آن اقدام قرار دارد، فعال می‌شود. بعنوان مثال در شکل ۲ هر اتوماتا ۳ اقدام دارد. اگر اتوماتای A_1 اقدام α_3 خود را انتخاب کند، آنگاه اتوماتای A_3 فعال خواهد شد. در گام بعد، اتوماتای A_3 یکی از اقدامهای خود را انتخاب می‌کند که منجر به فعال شدن یکی از اتوماتاهای یادگیر متصل به A_3 می‌شود. در هر لحظه فقط یک اتوماتای یادگیر توزیع شده فعال می‌باشد. بصورت رسمی، یک اتوماتای یادگیر توزیع شده با n اتوماتای یادگیر توسط یک گراف (A, E) تعریف می‌شود که $A = \{A_1, A_2, \dots, A_n\}$ مجموعه اتوماتا و $E \subset A \times A$ مجموعه لبه‌های گراف است بطوریکه لبه (i, j) از اتوماتای A_i از اتوماتای A_j با احتمال احتمال اقدامهای اتوماتای یادگیر A_j با p^j نشان داده شود، آنگاه p_m^j احتمال انتخاب اقدام α_m از اتوماتای یادگیر A_j را نشان می‌دهد که احتمال انتخاب لبه خروجی (j, m) از میان لبه‌های خروجی گره j می‌باشد. [۹][۱۰]

شکل ۲. اتوماتای یادگیر توزیع شده

۳. وب معنایی

به وب متداول امروزی، وقتی اطلاعاتش معنی دار شود، تا رایانه ها و افراد توانایی بیشتری برای همکاری و تعامل پیدا نمایند، وب معنایی گفته می‌شود. تعریف تکنیکی تر از وب معنایی تأکید بر نیازی دارد که بتواند بین برنامه های نرم افزاری در سطح معنایی و نه تنها در سطح کامپایل کردن نحوه، به رد و بدل کردن اطلاعات پردازد. [۱۱]

از URI برای مشخص کردن مفاهیم در وب معنایی استفاده می‌شود. [۱۳] برای مثال URL نوعی URI است که برای مشخص کردن منابع در وب استفاده می‌شود. قسمت اصلی وب معنایی آنلولوژی ها هستند که ارتباط بین برچسب های اسناد وب معنایی و اشیاء واقعی که اسناد مذکور آنها را تشریح می‌کنند، برقرار می‌کند. اسناد در وب معنایی ساختاری گرافی دارند که با ساختار اسناد وب کنونی کاملاً متفاوت است. به عبارت دیگر وب معنایی و بی از اسناد نیست بلکه و بی از منابع و روابط بین آنهاست.

۴. الگوریتم PageRank

الگوریتم PageRank معروف‌ترین الگوریتم تحلیل پیوند صفحات وب می‌باشد که در سال ۱۹۹۸ ارائه گردید [۱۴][۱۵]. این الگوریتم با انتساب وزن به هر صفحه نتایج جستجو را بر اساس این وزن ها مرتب می‌کند. از دید الگوریتم PageRank صفحه ای مهم و معتبر است که از صفحات مهم و معتبر دیگر مورد اشاره باشد. در این دیدگاه تنها به وجود پیوندها توجه نمی‌شود، بلکه کیفیت آنها نیز مورد استفاده قرار می‌گیرد. این الگوریتم جستجو در وب را بصورت یک حرکت تصادفی در نظر می‌گیرد که در آن گردشگر بطور تصادفی یک لینک را انتخاب نموده و لینک ها را پشت سر هم دنبال می‌کند تا به هدف برسد، همچنین در صورت شروع یک مسیر دیگر برای پیمایش، به صفحه جدید پرش می‌کند. به

عبارة دیگر الگوریتم PageRank به عنوان مدلی از حرکت تصادفی بر روی وب در نظر گرفته می شود [۱۴]. این مدل معادل با یک زنجیره مارکوف می باشد. حالتهای این زنجیره صفحات وب هستند و گذار از یک حالت به حالت دیگر معادل انتخاب یک پیوند در صفحه جاری و رفتن به صفحه مورد اشاره است.

فرض کنید $G = (V, E)$ گراف متناظر وب باشد. $v \rightarrow u$ را به عنوان وجود پیوند از صفحه u به v و $\deg(u)$ را برابر با درجه خروجی صفحه u در نظر می گیریم. فرض کنیم p ماتریس انتقال گذار بین صفحات باشد. اگر گردش تصادفی در لحظه k در صفحه u قرار داشته باشد در لحظه $k+1$ به احتمال مساوی طبق رابطه (۵) به یکی از صفحات مجاور $\{v | u \rightarrow v\}$ خواهد رفت.

$$p_{ij} = \begin{cases} \frac{1}{\deg(u_i)} & : \text{if } (u_i \rightarrow u_j) \in E \\ 0 & : \text{otherwise} \end{cases} \quad (5)$$

برای اینکه زنجیره مارکوف دارای توزیع پایدار باشد، هیچ صفحه‌ای نباید درجه خروجی صفر داشته باشد. در گراف وب صفحات زیادی وجود دارند که بدون پیوند هستند. برای رفع این مشکل فرض می شود وقتیکه گردش گر تصادفی به چنین صفحاتی می رسد، به طور تصادفی و با احتمال برابر از صفحه‌ای دیگر شروع به گردش می کند. اگر n تعداد صفحات وب و \bar{d} بردار ستونی n بعدی توزیع یکنواخت احتمال باشد و \bar{d} بردار ستونی n بعدی مشخص کننده رئوس با درجه خروجی صفر باشد ($d_u = 1$) به معنای درجه خروجی صفر برای راس u می باشد) در این صورت ماتریس P' طبق رابطه (۶) بدست می آید.

$$D = \bar{d} \bar{v}^T \quad (6)$$

$$P' = P + D$$

شرط بعدی لزوم توزیع احتمالی پایدار در زنجیره‌های مارکوف، کاهش ناپذیر بودن و به عبارت دیگر به شدت همبند بودن گراف وب است. برای رفع این کمبود فرض می کنیم که گردشگر با یک احتمال یکنواخت و بسیار کم از هر صفحه به هر صفحه دیگر می تواند جهش داشته باشد. با افزودن این ویژگی گراف وب به شدت همبند شده و دارای توزیع احتمالی پایدار خواهد بود. در این صورت ماتریس گذار طبق رابطه (۷) بدست می آید.

$$E = [1]_{n \times 1} \bar{v}^T \quad (7)$$

$$P'' = cP' + (1-c)E \quad , 0 \leq c \leq 1$$

که در آن c ضریب تعدیل با مقدار معمول ۰,۸۵ می باشد. \bar{v} بردار شخصی‌سازی نامیده می شود که می تواند به نفع صفحات خاص با مقداردهی بیشتر در درایه مورد نظر آن صفحه، تنظیم شود [۱۶].

در [۱۷] و Eirinaki Vazirgiannis الگوریتم PageRank شخصی سازی مبتنی بر استفاده (UPR^۶) را که بر اساس رفتار کاربران قبلی عمل می کند، برای رتبه بندی صفحات وب پیشنهاد کرده اند. w_i وزن صفحه i است که مدت زمان مشاهده صفحه i و w_{ij} وزن انتقال از صفحه i به j است و مدت زمان انتقال به صفحه j که بلافاصله بعد از صفحه i مشاهده می شود را نشان می دهد. در UPR احتمال انتقال از صفحه i به j متناسب با لینک به صفحه j در صفحه i است و طبق رابطه (۸) بدست می آید.

$$P_{ij}^{UPR} = \frac{w_{ij}}{\sum_{x_k \in out(k)} w_{ik}} \quad (8)$$

بطوری که (i) مجموعه صفحات لینک شده از صفحه i را مشخص می کند. بردار شخصی سازی \bar{v} بر اساس رابطه (۹) تعریف می شود.

$$v_{ij}^{UPR} = \frac{w_i}{\sum_{\forall k} w_k} \quad (9)$$

۵. الگوریتم پیشنهادی

روش ارائه شده برای پیشنهاد صفحات به کاربر از دو مرحله کلی تشکیل شده است. در مرحله اول ، با استفاده از Wikipedia روابط استخراج و ساختار ارتباطی حاصل از گراف وب معنایی موجود در URI ها بدست می آید، سپس با استفاده از الگوریتم ارائه شده در [۲] و

گراف حاصل از وب معنایی شباهت بین صفحات و ب دست می آید. سپس در مرحله دوم یک رتبه بندی جدید صفحه مبتنی بر استفاده از وب، با بکاربردن شباهت تعیین شده با استفاده از الگوریتم ارائه شده در [۳] محاسبه می شود. رتبه صفحه و شباهت بین صفحات محاسبه شده برای ایجاد مدل زنجیره مارکوف انتقال های کاربران در وب سایت استفاده می گردد. این مدل مارکوف برای پیش بینی احتمال ملاقات صفحات جدید برای پیشنهاد به کاربر استفاده می شود. جزئیات الگوریتم پیشنهادی در زیر آمده است.

۱.۵. تعیین شباهت بین صفحات

الگوریتم پیشنهادی، یک اتوماتای یادگیر توزیع شده را بکار می گیرد که شباهت بین صفحات را با استفاده از فعل و انفعال کاربر و گراف پیوندها [۲] و گراف معنایی تعیین می کند. در روش پیشنهادی میزان جریمه و پاداش مطابق با الگوریتم ارائه شده در [۲] محاسبه می گردد با این تفاوت که در روش پیشنهادی چنانچه در حرکت کاربر از صفحه i به j لینک ارتباطی در گراف معنایی وجود داشته باشد نیز پاداش تعلق می گیرد. نحوه پاداش در این الگوریتم با در نظر گرفتن رابطه تراگذری می باشد. مثلا اگر کاربر در یک مسیر به ترتیب صفحات i_1, i_2, i_3 را مشاهده کرده باشد، با فرض اینکه وجود شباهتی بین محتوای این صفحات موجب این انتخاب کاربر شده است، به اعمال هر یک از اتوماتاهای متناظر با این صفحات پاداش داده می شود.

- عمل i_2 از اتوماتای i_1 ، عمل i_3 از اتوماتای i_2
- عمل i_3 از اتوماتای i_2

پاداشی که به هر یک از اعمال i_1, i_2, i_3 از اتوماتای یادگیر i_1 داده می شود، طبق یک ضریب کاهشی، به ترتیب کاهش داده می شود. چرا که فاصله صفحات متناظر آنها در ترتیب افزایش می یابد. همچنین در صورتی که صفحه i_1, i_2 در گراف وب می گردند، بیشتر از پاداشی است که عمل i_3 در اتوماتای i_2 می گیرد.

- پاداش دادن به اعمال انتخاب شده توسط اتوماتای یادگیر به چهار عامل بستگی دارد:
 ۱. مسیرهای طی شده توسط کاربران
 ۲. فاصله صفحات در مسیرهای طی شده
 ۳. پیوند بین صفحات در گراف وب
 ۴. پیوند بین صفحات در گراف معنایی

- جریمه دادن اعمال انتخاب شده توسط اتوماتای یادگیر [۲]، به دو عامل بستگی دارد:
 ۱. وجود دور در مسیر حرکت کاربر
 ۲. خارج شدن از زیر گراف مربوط به اتوماتا

۲.۵. رتبه بندی صفحات مبتنی بر استفاده

در [۶] فرصتی و مبتدی روش جدیدی با استفاده از اتوماتای یادگیر توزیع شده برای محاسبه PageRank شخصی سازی مبتنی بر استفاده، ارائه کرده اند. در این روش، احتمال انتقال از صفحه i به j برابر با احتمال انتخاب اقدام ز در اتوماتای i (رابطه (۱۰)) و بردار شخصی سازی \vec{v} مطابق با رابطه (۹) است.

$$P_{ij}^{DLA-UPR} = s(i, j) \quad (10)$$

در الگوریتم پیشنهادی، ماتریس انتقال P و بردار شخصی سازی \vec{v} در الگوریتم اصلی PageRank بجای استفاده از ساختار پیوندها، مبتنی بر داده کاوی استفاده از وب محلی سود. به همین دلیل اتوماتای یادگیر توزیع شده (DLA)^۷ ماتریس احتمال انتقال P از طریق رفتار کاربران موجود در لاغ فایل های ^۸ سایت، یاد بگیرند. تعداد دفعات مشاهده هر صفحه توسط کاربران به عنوان معیاری برای مقداردهی بردار شخصی سازی \vec{v} استفاده می گردد. این مقدار دهی بر اساس تعداد مشاهدات هر صفحه است و به درستی یک بردار احتمال است زیرا که مجموع همه عناصر آن برابر ۱ می باشد. بدینهی است که هر چه صفحه ای دفعات زیادی مشاهده شده باشد، نسبت به صفحات دیگر مهم تر

می باشد. با داشتن ماتریس احتمال انتقال P و بردار شخصی سازی \bar{v} که از طریق اطلاعات پیمایش های کاربران قبلی بدست می آیند، الگوریتم PageRank طبق رابطه (۱۱) برای محاسبه رتبه هر صفحه استفاده می شود.

$$\begin{aligned} DLA - UPR(p_i) &= d \cdot \sum_{p_j \in in(p_i)} \frac{DLA - UPR(p_j)}{|out(p_j)|} + (1-d) \frac{1}{N} \\ DLA - UPR(p_i) &= d \cdot \sum_{p_j \in in(p_i)} s(j, i) + (1-d) \frac{1}{N} \end{aligned} \quad (11)$$

بطوری که (p_j) به مجموعه صفحات لینک شده از صفحه j اشاره دارد و $in(p_j)$ مجموعه صفحاتی است که به صفحه زلینک دارند. N تعداد صفحات وب، $UPR(p_j)$ رتبه صفحه j و d ضریب تعديل می باشد که عددی بین صفر و یک است و $0,85$ مقداردهی شده است.

۳.۵ پیشنهاد صفحات

هدف از شخصی سازی بر اساس اطلاعات پیمایش کاربران محاسبه یک مجموعه پیشنهادی، rs ، برای نشست کاربر جاری می باشد [۱۸]. که بیشترین تطبیق را با علایق کاربر داشته باشد. این جز تنهای جز برش خود می سیستم بوده و باید از کارایی و دقیقت بالایی برخوردار باشد. فرض کنیم که کاربری که در حال گردش در سایت است و مسیر $p_k \rightarrow p_1 \rightarrow p_2 \rightarrow \dots \rightarrow p_n$ را پیموده است. تعداد آخرین صفحاتی را که توسط کاربر مشاهده شده و برای پیشنهاد صفحات جدید مورد استفاده قرار می گیرد را پنجره پیشنهاد می نامیم و اندازه آن را با rw نشان می دهیم که حداقل برابر با تمام صفحات مشاهده شده و حداقل برابر با آخرین صفحه مشاهده شده می باشد. برای پیشنهاد صفحه P_{k+1} به کاربر از خاصیت مارکوف گراف استفاده می کنیم. طبق قاعده زنجیر مارکوف احتمال انتخاب مسیر در گراف دارای ویژگی مارکوف، از رابطه (۱۲) به دست می آید :

$$\Pr(p_1 \rightarrow p_2 \rightarrow p_3 \dots \rightarrow p_k) = \Pr(p_1) \times \prod_{i=2}^k \Pr(p_i | p_{i-m} \dots p_{i-1}) \quad (12)$$

به عنوان مثال، احتمال مسیر $p_1 \rightarrow p_2 \rightarrow p_3$ برابر است با :

$$\Pr(p_1 \rightarrow p_2 \rightarrow p_3) = \Pr(p_1) \Pr(p_2 | p_1) \Pr(p_3 | p_2) = \Pr(p_1) \frac{\Pr(p_1 \rightarrow p_2) \Pr(p_2 \rightarrow p_3)}{\Pr(p_1) \Pr(p_2)} \quad (13)$$

که در آن $\Pr(p_1 \rightarrow p_2 \rightarrow p_3)$ برابر با احتمال گذار بین دو صفحه است و $\Pr(p_1)$ احتمال حالت پایدار صفحه متناظر می باشد که در دو بخش قبل به ترتیب در ماتریس P و بردار \bar{v} محاسبه شدند. برای پیشنهاد صفحه به کاربر، به ازای صفحات مختلف P_{k+1} که در مسیر $p_1 \rightarrow p_2 \rightarrow p_3 \rightarrow \dots \rightarrow p_k$ ملافات نشده اند، احتمال مسیر $p_1 \rightarrow p_2 \rightarrow p_3 \rightarrow \dots \rightarrow p_{k+1}$ را محاسبه می نماییم. احتمال هر مسیر امتیاز صفحه P_{k+1} را برای پیشنهاد به کاربر نشان می دهد. با مرتب کردن صفحات بر اساس امتیاز آنها، صفحاتی با بیشترین امتیاز به کاربر پیشنهاد می شود. برای هر یک از تعداد صفحات پیشنهادی دقیقاً فقط d صفحه (برابر با تعداد صفحات پیشنهادی) که بیشترین امتیاز را دارند، به کاربر پیشنهاد می شود.

۶. ارزیابی الگوریتم پیشنهادی

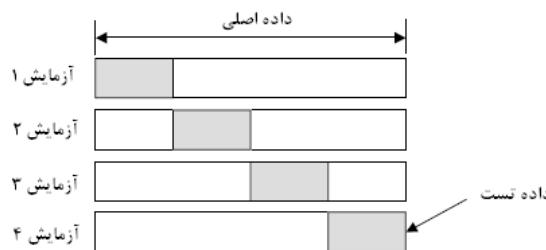
در این قسمت ابتدا مدل بکار رفته برای تولید داده استفاده از وب و معیار ارزیابی تشریح می گردد. سپس نتایج آزمایشات الگوریتم پیشنهادی با الگوریتم های قبلی مقایسه می گردد.

۶.۱. مدل شبیه سازی

دو روش عمده برای ارزیابی الگوریتم هایی که از اطلاعات پیمایش کاربران استفاده می کنند وجود دارد. روش اول، استفاده از صفحات وب واقعی و داده های واقعی کاربران وب موجود در فایل های ثبت رخداد سایتها می باشد. روش دوم مدل ارائه شده در [۱۹] می باشد. در این روش Liu و همکارانش نظم موجود در رفتارهای کاربران در محیط وب را با استفاده از یک مدل مبتنی بر عامل، مشخص و اعتبار مدل خود را با استفاده از چندین سایت وب بزرگ مانند مایکروسافت، تایید کرده اند. در این مقاله ما از داده های استاندارد سایت CTI DePaul استفاده

می‌کنیم. این مجموعه داده اطلاعات نشست کاربران را به مدت ۲ هفته در سایت CTI DePaul در سال ۲۰۰۲ شامل می‌شود[۲۰]. این اطلاعات پیش‌پردازش شده و نشسته‌های با اندازه ۱ و غیر استاندارد از آن حذف شده‌اند و در نهایت اطلاعات ۱۳۷۴۵ کاربر که از ۶۸۳ صفحه دیدن کرده‌اند در فایل‌های جداگانه قرار داده شده است.

برای انتخاب دو مجموعه آموزشی و تست از معیار *K-Fold* استفاده شده است [۲۱]. در این روش نمونه اصلی بطور تصادفی به k زیر نمونه تقسیم می‌گردد. برای هر k زیر نمونه، تنها یکی از زیر نمونه‌های بدست آمده به عنوان داده تست و $k-1$ زیر نمونه باقیمانده به عنوان داده آموزشی استفاده می‌گردد. این پروسه به تعداد k بار تکرار می‌شود و به این ترتیب دقیقاً همه k زیر نمونه موجود، به عنوان داده تست استفاده می‌گردد. در نهایت برای تولید یک تخمین واحد، بین k نتیجه میانگین گرفته می‌شود. مزیت روش *K-Fold* این است که با تکرار زیر نمونه‌های تصادفی تمام مجموعه هم به عنوان داده آموزشی و هم داده تست استفاده می‌شوند. این روش در شکل ۳ نشان داده شده است.

شکل ۳. روش **K-Fold**

در اتوماتای یادگیر توزیع شده، احتمال انتخاب عمل زر در اتوماتای i ، میزان ارتباط دو صفحه i ام و j ام را نشان می‌دهد. ساختار ارتباطی پیشنهادی با یک ماتریس $n \times n$ به نام P بازنمایی می‌شود. در صورت فعال بودن عمل زر در اتوماتای i ، درایه P_{ij} این ماتریس برابر با احتمال عمل زر در اتوماتای i و در غیر اینصورت برابر با صفر قرار داده می‌شود. از آنجاییکه فرایند آموزش ترتیب توالی دسترسی ها را در نظر می‌گیرد نتایج فرایند یادگیری با یک ماتریس نامتقارن ($P_{ij} \neq P_{ji}$) بازنمایی می‌شود. ماتریس نامتقارن تولید شده مبتنی بر آتوماتای یادگیر را ماتریس انتقال صفحات می‌نامیم. از حاصلضرب ماتریس نامتقارن P با ماتریس تراشهاده^۹ آن، ماتریس متقارن جدیدی به نام ماتریس شباهت S طبق رابطه (۱۴) حاصل می‌شود.

$$S = P \cdot P^T \quad (14)$$

درایه S_{ij} در این ماتریس، درجه شباهت دو صفحه i ام و j ام را نشان می‌دهد.

۲.۶. معیار ارزیابی

برای ارزیابی، دو معیار "پوشش"^{۱۰} و "دقت"^{۱۱} معرفی می‌شوند. این دو معیار، بسیار شبیه به معیارهای متداول در بازیابی اطلاعات یعنی "فراخوانی"^{۱۲} و "دقت" بازیابی استند هستند.

دقت پیشنهادها برابر با "نسبت پیشنهادهای درست به کل پیشنهادها" است. منظور از پیشنهادهای درست، پیشنهادی است که با توجه به بخش دیده شده (پیشوند) یک جلسه کاربر تولید شده و در ادامه جلسه کاربر (پسوند) رخ دهد. اگر تعداد U جلسه کاربر را در نظر بگیریم، برای هر جلسه مثل u به ترتیب صفحات بازدید شده را، یک به، یک، به مجموعه صفحات بازدید شده اضافه می‌کنیم. سپس، با دیدن هر صفحه p پیشنهادهایی تولید می‌کنیم. این مجموعه پیشنهاد را $R(p)$ (مجموعه صفحات پیشنهاد شده پس از بازدید کاربر از صفحه p) می‌نامیم. سپس $R(p)$ با قسمت باقیمانده از جلسه کاربر، که آن را $T(p)$ یا به اختصار $Tail(p)$ می‌نامیم، مقایسه می‌شود. دقت پیشنهادات برابر با درصد اشتراک $(T(p) \cap R(p)) / T(p)$ خواهد بود و طبق رابطه (۱۵) محاسبه می‌گردد.

$$\text{Precision} = \frac{T(p) \cap R(p)}{R(p)} \quad (15)$$

پوشش پیشنهادها، قدرت سیستم در پیش بینی تمام صفحاتی که ممکن است مورد نظر کاربران باشد را اندازه گیری می کند. این عدد برابر با "نسبت صفحات درست صفحات پیش بینی شده در ادامه جلسه یا $T(p)$ به کل صفحات باقیمانده (تعداد صفحات $(T(p)$) در جلسه در هر قدم است" و طبق رابطه (۱۶) محاسبه می گردد.

$$Coverage = \frac{T(p) \cap R(p)}{T(p)} \quad (16)$$

هر چه مقدار دقت و پوشش بالاتر باشد، کارایی الگوریتم، مطلوب تر است. بررسی این وضعیت با استفاده از معیار F1 ساده تر می باشد (رابطه (۱۷)).

$$F1 = \frac{2 \times Coverage \times Precision}{Coverage + Precision} \quad (17)$$

همانطور که رابطه (۱۷) نشان می دهد، هر چه مقدار دقت و پوشش بالاتر باشد، مقدار F1 نیز افزایش می یابد.

۳.۶. تنظیمات

در آزمایشات، برای پارتبیشن بندی گراف وب سایت از ابزار Metis [۲۲]، استفاده شده است که بر اساس الگوریتم های پارتبیشن بندی چند سطحی [۲۰] کار می کند. تعداد پارتبیشن ها $k=25$ در نظر گرفته شده است. همچنین در الگوریتم پیشنهادی، a_0 و b_0^{cycle} و ω و b_0 به ترتیب $0, 0, 0, 0, 0, 0, 0$ مقداردهی می گردد. همچنین برای آماده سازی داده تست و آموزشی مقدار پارامتر k در روش K-Fold ۲۰ در نظر گرفته شده است.

۴.۶. پارامتر های موثر در ارزیابی

اندازه طول پنجره پیشنهاد (rw) و تعداد صفحات پیشنهادی که دو معیار "دقت" و "پوشش" برحسب آنها اندازه گیری می شوند، پارامترهای تاثیرگذار در کارایی الگوریتم هستند. در واقع براساس طول پنجره که مسیر پیمایش کاربر می باشد مسیر بعدی کاربر را پیش بینی می گردد. ابتدا با استفاده از مجموعه یادگیری الگوریتم اجرا شده و سپس بر اساس مقدار طول پنجره، rw صفحه متوالی را انتخاب کرده و به الگوریتم داده می شود. معیار ارزیابی رابطه معروفی شده در [۲۳] است. فرض کنیم مجموعه $rp = \{x_{n+1}, x_{n+2}, \dots, x_{n+|rs|}\}$ صفحات مشاهده شده توسط کاربر در ادامه نشست واقعی باشد. درجه شباهت مجموعه پیشنهادی و مجموعه صفحات واقعی از رابطه (۱۸) به دست می آید.

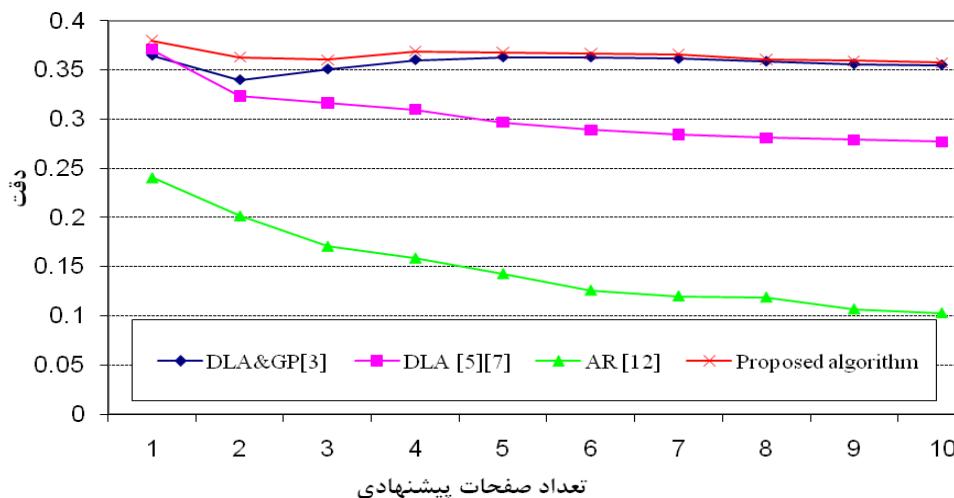
$$Sim(rs \cap rp) = \frac{rs \cap rp}{rp} \quad (18)$$

۵.۶. نتایج آزمایشات

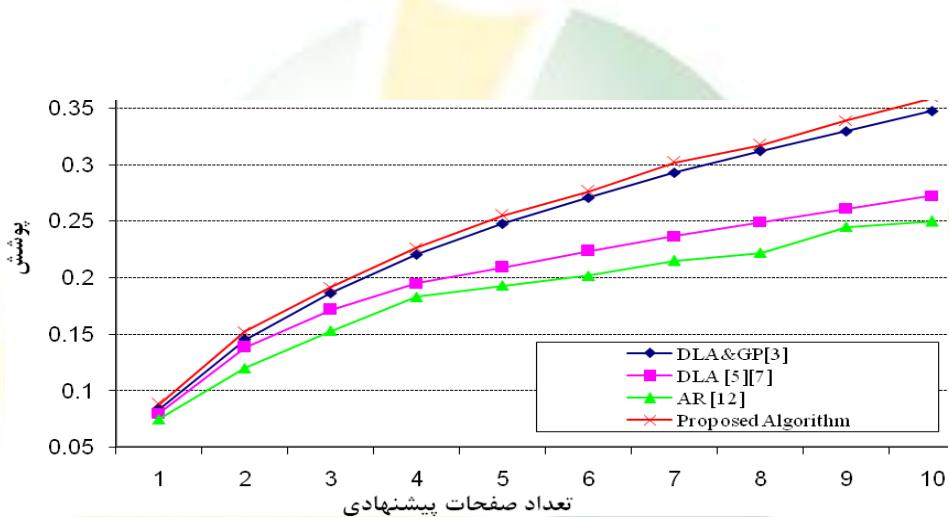
الگوریتم پیشنهادی با روش های مبتنی بر اتماتاتی یادگیر توزیع شده [۵][۳][۷] که از یک روش آماری ساده نیز استفاده می کنند، مقایسه می گردد. در این روش آماری شباهت دو سند i و j بر اساس نسبت تعداد دفعاتی که کاربران از سند i به سند j حرکت کردند به تعداد دفعاتی که کاربران از سند i به هر سند دیگری مانند k حرکت نموده اند، طبق رابطه (۱۹) محاسبه می شود.

$$simpleSimilarity(i, j) = \frac{visited(i, j)}{\sum_{k=1}^n visited(i, k)} \quad (19)$$

شکل ۴ و ۵ به ترتیب دقت و پوشش الگوریتم پیشنهادی با الگوریتم های مبتنی بر اتماتاتی یادگیر توزیع شده [۷][۳][۵] و قوانین انجمنی [۱۲] نسبت به تعداد صفحات پیشنهادی مختلف و با طول پنجره ۴، مقایسه شده است. همانطور که مشاهده می شود، الگوریتم پیشنهادی از دقت و پوشش بالاتری برخوردار است.

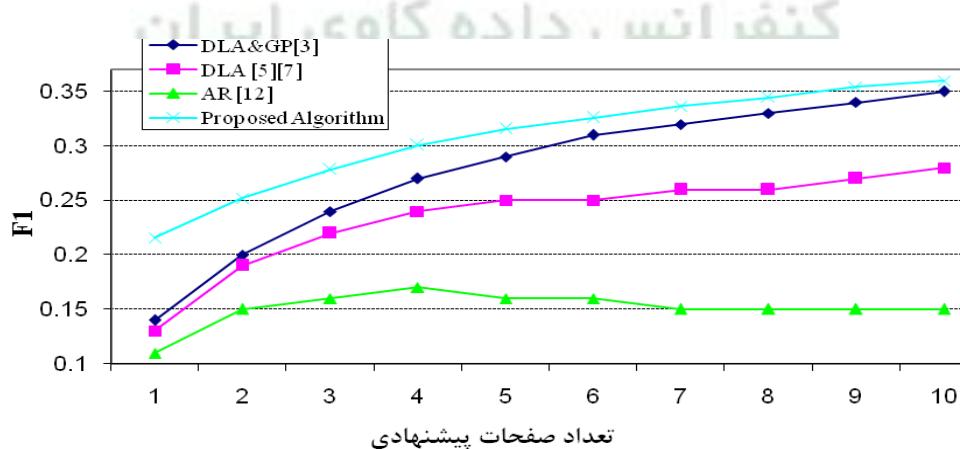

شکل ۴. مقایسه دقیقیت الگوریتم پیشنهادی با الگوریتم های DLA&GP [۳] و AR [۱۲] و DLA [۵][۷]

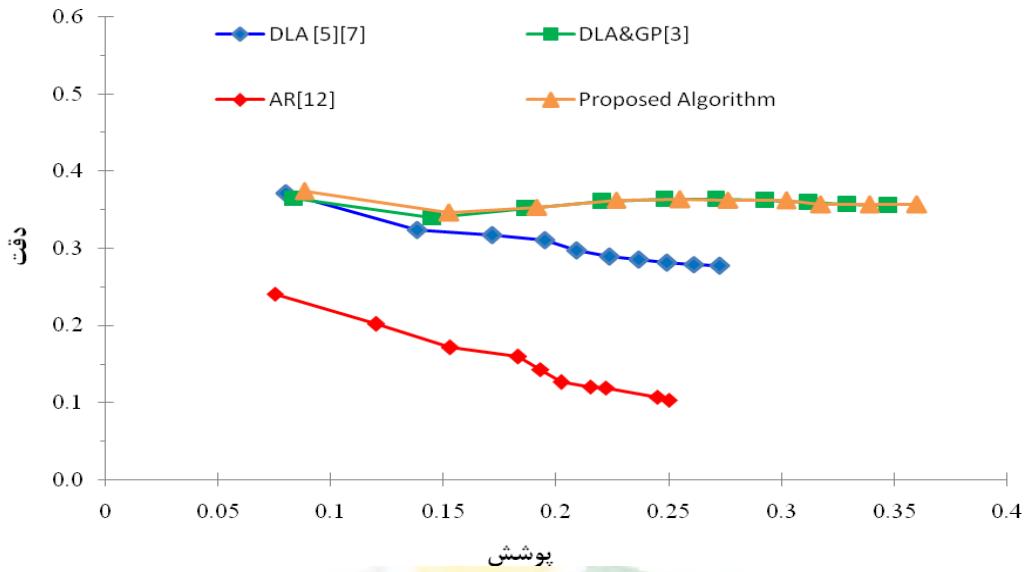

شکل ۵. مقایسه پوشش الگوریتم پیشنهادی با الگوریتم های DLA&GP [۳] و AR [۱۲] و DLA [۵][۷]

شکل ۶ مقایسه الگوریتم پیشنهادی با الگوریتم های DLA&GP [۳] و AR [۱۲] و DLA [۵][۷] براساس معیار F1 و با طول پنجره ۴ است و نشان می دهد که الگوریتم پیشنهادی نسبت به الگوریتم های قبلی نتایج از دقت و پوشش بالاتری برخوردار است.

شکل ۶. مقایسه الگوریتم پیشنهادی با الگوریتم های DLA&GP [۳] و AR [۱۲] و DLA [۵][۷] براساس معیار F1 و با طول پنجره ۴

شکل ۷. بررسی الگوریتم پیشنهادی با الگوریتم های DLA [۵][۷] و AR [۱۲] و DLA&GP [۳]

براساس نسبت دقت به پوشش با طول پنجره ρ

در شکل ۷ الگوریتم پیشنهادی با الگوریتم های DLA [۵][۷] و AR [۱۲] و DLA&GP [۳] مقایسه شده است که براساس مقدار دقت به پوشش و با طول پنجره ρ به دست آمده است. همانطور که مشاهده می شود الگوریتم پیشنهادی نسبت به الگوریتم های قبلی نتایج بهتری را ارائه می دهد.

۷. نتیجه گیری

در این مقاله سعی کردیم تا با استفاده از ساختار گراف معنایی روش [۷][۵][۳] که مبتنی بر اتماتای یادگیر توزیع شده می باشد، بهبود دهیم. نتایج شبیه سازیها نشان داد که روش پیشنهادی در مقایسه با روش های گزارش شده مبتنی بر اتماتای توزیع شده و قوانین انجمانی در تشخیص شباهت صفحات و پیشنهاد به کاربر از کارایی بالاتری برخوردار است. بصورتیکه دقت و پوشش بدست آمده با اندازه پنجره ρ ، در الگوریتم پیشنهادی بیشتر از این مقدار در الگوریتم معرفی شده در [۷][۵][۳] و [۱۲] می باشد.

- [1] SH. Motamed Mehr, M. Taran, and M. R. Meybodi, "Web Usage Mining based on Distributed Learning Automata", Proceedings of 10th Fuzzy Conference of Iran, Shahid Beheshti University, Tehran, Iran, 2010.
- [2] SH. Motamed Mehr, M. Taran, A. B. Hashemi, and M. R. Meybodi, "Determining Web Pages Similarity Using Distributed Learning Automata and Graph Partitioning," International Symposium on Artificial Intelligence and Signal Processing (AISP) IEEE Iran Section, Tehran, Iran , 2011.
- [3] SH. Motamed Mehr, M. Taran, A. B. Hashemi, and M. R. Meybodi, " Web Recommendation Using Distributed Learning Automata and Graph Partitioning," Proceedings of 4th Data Mining of Iran, Sharif University, Tehran, Iran , 2010.
- [4] B. Mobasher, R. Cooley, J. Srivastava, "Automatic Personalization Based on Web Usage Mining", Communications of the ACM, Vol. 43, No. 8, 2000.
- [5] R. Forsati, M. R. Meybodi, "Web Personalization Using Distributed Learning Automata", Proceedings of 3th Iran Information and knowledge Conference, Mashhad, Iran, 2007.
- [6] J. Wang, Z. Chen, L. Tao, W. Ma, L. Wenjin, "Ranking User's Relevance to a Topic through Link Analysis on Web Logs", Proceeding of the WIDM '02, 2002.
- [7] R. Forsati, M. R. Meybodi, "Effective page recommendation algorithms based on distributed learning automata and weighted association rules". Expert Systems with Applications: An International Journal, 37, 2 (2010), 1316-1330.
- [8] K. S. Narendra and M.A.L. Thathachar, *Learning Automata: An Introduction*, Prentice Hall, 1989.
- [9] H. Beigy, and M. R. Meybodi, "Utilizing Distributed Learning Automata to Solve Stochastic Shortest Path Problem," International Journal of Uncertainty, Fuzziness and Knowledge-based Systems, vol. 14, no. 5, pp. 591-617, 2006.
- [10] M. A. L. Thathachar and R. Harita Bhaskar, "Learning Automata with Changing Number of Actions," IEEE Transactions on Systems Man and Cybernetics, vol. 17, no. 6, Nov. 1987, pp 1095-1100.
- [11] Z. Liu, W. K. Ng, E.-P. Lim, and F. Li. *Towards Building Logical Views of Websites*. Data & Knowledge Engineering, (2004)
- [12] B. Mobasher, H. Dai, T. Luo, M. Nakagawa, "Effective personalization based on association rule discovery from web usage data", Proceedings of the 3rd ACM Workshop on Web Information and Data Management, 2001.
- [13] Z. Liu, W. K. Ng, E.-P. Lim, and F. Li. *Towards Building Logical Views of Websites*. Data & Knowledge Engineering, (2004)
- [14] S. Brin, L. Page, "The anatomy of a large-scale hypertextual Web search engine". Computer Networks and ISDN Systems, 30, 1-7 (1998), 107-117.
- [15] L. Page, S. Brin, R. Motwani, T. Winograd, "The PageRank citation ranking: bringing order to the web". Computer Science Department, Stanford University, Palo Alto, California, USA, 1999.
- [16] S. Kamvar, T. Haveliwala, G. Golub, "Adaptive methods for the computation of PageRank". Linear Algebra and its Applications, 386(2004), 51-65.
- [17] M. Eirinaki, M. Vazirgiannis, "Web site personalization based on link analysis and navigational patterns". ACM Transactions on Internet Technology, 7, 4 (2007), 21.
- [18] B. Mobasher, H. Dai, T. Luo, M. Nakagawa, "Discovery and Evaluation of Aggregate Usage Profiles for Web Personalization", Data Mining and Knowledge Discovery, pp. 61-82, 2002.
- [19] J. Liu, S. Zhang, J. Yang, "Characterizing Web Usage Regularities with Information Foraging Agents", IEEE Transactions on Knowledge and Data Engineering, pp. 566-584, 2004.
- [20] <http://maya.cs.depaul.edu/~classes/ect584/data/cti-data.zip>
- [21] G. J. McLachlan, K. A. Do, C. Ambroise, "Analyzing microarray gene expression data". Wiley, 2004.
- [22] G. Karypis, V. Kumar, "METIS: A Software Package for Partitioning Unstructured Graphs, Partitioning Meshes, and Computing Fill-Reducing Orderings of Sparse Matrices". Minneapolis, City, 2007.
- [23] T. Haveliwala, "Topic-Sensitive PageRank", in Proceedings of the 11th International Conference on World Wide Web, New York: ACM Press, pp. 517-526, 2002.

¹ Association Rule

² Hyperlink-Induced Topic Search

³ Stationary

⁴ Non-Stationary

⁵ Learning automata with changing number of actions

⁶ Usage-based Personalization PageRank

⁷ Distributed Learning Automata

⁸ Log File

⁹ Transpose

¹⁰ Coverage

¹¹ Precision

¹² Recall